

POTROŠAČKI VJESNIK

ROZP
•
E - BILTEN

Misija ROZP je osigurati da se naša prava kao potrošača ne mogu nikada ignorirati, a glas potrošača se mora čuti i poštivati ! Moramo uvjeriti sve subjekte da su potrošači korektivni faktor tržišta.

Godina IX

Broj 4/2022/23

**RAZVOJNA ORGANIZACIJA
ZAŠTITE POTROŠAČA**

Sadržaj: str

1. Posebni oblici prodaje..... 2
2. Upravljanje nekretninama 3
3. Mora li se plaćati HRT pristojba..... 4
4. Tajni kupac za zaštitu potrošača 5
5. Cijena plina - lijeva ne zna što radi desna 6
6. Tonirana krema s UV zaštitom ili puder.....7
7. Kruh od banane.....8
8. Riječ urednice 9

Posebni oblici prodaje

- Posebnim oblicima prodaje smatra se prodaja proizvoda po cijenama nižim od cijena u redovnoj prodaji.
 - Prodaja iz posebnim oblicima prodaje obuhvaća, među ostalim, akcijsku prodaju, rasprodaju, sezonsko sniženje, prodaju robe s greškom i prodaju robe kojoj istječe rok uporabe.
- Prilikom obavljanja posebnog oblika prodaje, a koji nije uređen Zakonom o zaštiti potrošača, trgovac može koristiti i druge nazive različite od onih navedenih
 - Tijekom trajanja posebnog oblika prodaje robe trgovac je dužan istaknuti cijenu koju primjenjuje tijekom trajanja prodaje i najnižu cijenu koju je trgovac primjenjivao za istu robu tijekom razdoblja od 30 dana prije provođenja posebnog oblika prodaje
 - Tijekom trajanja posebnog oblika prodaje usluge unutar poslovnih prostorija iz ove glave Zakona trgovac je dužan istaknuti cijenu koju primjenjuje tijekom trajanja prodaje i najnižu cijenu koju je trgovac primjenjivao za istu uslugu tijekom razdoblja od 30 dana prije provođenja posebnog oblika prodaje.

Akcijska prodaja

Akcijska prodaja je prodaja određenih proizvoda po cijeni koja je niža od cijene tog proizvoda u redovnoj prodaji.

Roba s greškom

Ako trgovac prodaje robu koja ima grešku, mora jasno, vidljivo i čitljivo označiti na robi ili na prodajnom mjestu da je riječ o prodaji robe s greškom te upoznati potrošača u čemu se sastoji greška na robi.

Rasprodaja

Rasprodaja je prodaja proizvoda po nižoj cijeni u slučaju:

- prestanka poslovanja trgovca
- prestanka poslovanja u dosadašnjim poslovnim prostorijama
- prestanka prodaje određenog proizvoda iz predmeta poslovanja trgovca
- kada je poslovanje trgovca ozbiljno ugroženo
- obavljanja složenijih građevinskih radova unutar ili na poslovnim prostorijama.

Sezonsko sniženje

- Sezonskim sniženjem smatra se prodaja proizvoda po sniženoj cijeni nakon proteka sezone.

Roba kojoj istječe rok uporabe

Roba koja se prodaje po nižoj cijeni od cijene u redovnoj prodaji jer joj istječe rok uporabe mora imati dodatno jasno, vidljivo i čitljivo istaknut krajnji rok uporabe.

Novčanom kaznom u iznosu od 10.000,00 do 200.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj trgovac ako:

- tijekom trajanja posebnog oblika prodaje proizvode prodaje po cijeni koja nije niža od cijene tih proizvoda u redovnoj prodaji
- tijekom trajanja posebnog oblika prodaje robe nije istaknuo cijenu sukladno Zakonu o zaštiti potrošača tijekom trajanja posebnog oblika prodaje i najnižu cijenu koju je primjenjivao za istu robu u razdoblju od 30 dana prije provođenja posebnog oblika prodaje
- tijekom trajanja posebnog oblika prodaje usluga unutar poslovnih prostorija nije istaknuo cijenu koju primjenjuje tijekom trajanja posebnog oblika prodaje i najnižu cijenu koju je primjenjivao za istu uslugu tijekom razdoblja od 30 dana prije provođenja posebnog oblika prodaje
- u slučaju prodaje robe po nižoj cijeni oglašavajući rasprodaju postupi suprotno odredbama Zakona o zaštiti potrošača

Upravljanje nekretninama

Upravljanje nekretninama je umijeće gospodarenja nekretninom s ciljem očuvanja i povećanja njezine vrijednosti. Pod nekretninom se podrazumijeva zgrada i zemljište koje pripada zgradi.

Zbog lakše komunikacije s laicima u pravnoj terminologiji, u nastavku teksta, a i u praksi, pod pojmom zgrada podrazumijeva se i zemljište koje joj pripada. Pravni pojam upravljanja je pravo svakoga suvlasnika u odlučivanju o svemu što se tiče stvari koja je u suvlasništvu, zajedno s ostalim suvlasnicima.

Upravljanje zgradama povezuje tehniku, ekonomiju, financije i pravo. Neposredni sudionici upravljanja su suvlasnici i upravitelj. Vlasnici se brinu i odgovaraju za svoje vlasništvo, a izvršne poslove oko toga povjeravaju upravitelju kao nalogoprincu.

Zakonom o vlasništvu i drugim stvarnim pravima određeno je da svaka zgrada mora imati upravitelja koji je registriran za tu djelatnost. Upravitelj upravlja zgradom, održava ju, prikuplja pričuvu za zgradu te obavlja i sve druge poslove koje mu povjere suvlasnici.

Suvlasnici su, prema zakonu, u jednoj vrsti zajednice – suvlasničke zajednice. U toj su se zajednici, pored ostalog, dužni brinuti za nekretninu u cijelosti (također i za zajedničke dijelove i uređaje, itd.). Izvor prihoda kojim se osigurava i ostvaruje briga suvlasničke zajednice za njenu nekretninu jest pričuva.

No, osim novčane osnovice, za kvalitetno upravljanje potrebna je i kakvoća svijesti o posjedovanju nekretnine i izvršavanju prava i obveza koje iz toga proizlaze.

Osnovna pravila ponašanja suvlasnika i ostalih korisnika nekretnine (zakupci, najmprimci) navedena su u Kućnom redu, a osnovni ugovor kojim se uređuju međusobni odnosi suvlasnika je Međuvlasnički ugovor.

Vlasnici nekretnine mogu biti pojedinačni vlasnici ili suvlasnici nekretnine. Pod nekretninom podrazumijevamo zemljište i ono što je s njime trajno povezano, a može se nalaziti u razini, ispod razine ili iznad razine zemlje. Da bi postojao potpuno uređen suvlasnički odnos na nekoj nekretnini potrebno je utvrditi tko je vlasnik kojeg posebnog dijela zgrade, a što spada pod zajedničko vlasništvo.

Posebni dio neke nekretnine može biti stan, poslovni prostor, garaža, a zajednički dio je npr. krov, stubište, dizalo, fasada.

Suvlasnici su dužni sudjelovati u upravljanju, dužni su odrediti osobu koja će obavljati poslove zajedničkog upravitelja i osnovati zajedničku pričuvu. Oni odlučuju o svim pitanjima koja se tiču zajedničkih dijelova i uređaja zgrade sukladno odredbama Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, Međuvlasničkog ugovora i ostalih propisa.

Suvlasnici donose odluke o poduzimanju poslova redovite uprave i izvanrednih poslova u pisanom obliku s tim da međusobne odnose mogu odrediti pisanim sporazumom.

Mora li se plaćati HRT pristojba?

Nužno je prvo razjasniti da prema Zakonu o HRT-u, HRT pristojba nije pretplata za TV i radio prijamnik, niti je pretplata ili plaćanje za gledanje (slušanje) programa HRT. Mnogi potrošači prestanak plaćanja HRT pristojbu poistovjećuju s pečaćenjem TV prijamnika.

Zbog takve neinformiranosti, veliki broj potrošača je zapao u probleme i pridružio se skupini od preko 300.000 ovršenih u Hrvatskoj.

Sredstva mjesečne pristojbe su sredstva državne potpore koja se koriste sukladno pravilima o državnim potporama za javne radiodifuzijske usluge

Svatko tko ima u vlasništvu ili posjedu radijski i televizijski prijamnik odnosno drugi uređaj za prijam radijskog ili audiovizualnog programa (u daljnjem tekstu: prijamnik) na području Republike Hrvatske koje je pokriveno prijenosnim signalom dužan je HRT-u plaćati mjesečnu pristojbu utvrđenu člankom 35. stavkom 2. Zakona o HRT-u, osim ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

Visina mjesečne pristojbe iznosi najviše 1,5% prosječne neto mjesečne plaće zaposlenih u Republici Hrvatskoj, na temelju statističkih podataka za prethodnu godinu.

Od mjesečno ukupno prikupljenih sredstava na ime pristojbe HRT je obvezan 3% uplatiti Fondu za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija, čime se sufinanciraju svi registrirani elektronički mediji u Hrvatskoj.

Nadalje iz dijela ukupnog godišnjeg bruto prihoda HRT izdvaja sredstva u korist Hrvatskog audiovizualnog centra sukladno posebnom zakonu. U dio ukupnog godišnjeg bruto prihoda HRT-a iz kojeg se izdvajaju sredstva u korist Hrvatskog audiovizualnog centra ubrajaju se javni i komercijalni prihodi HRT-a.

U nekim državama Europe se plaćanje takve TV i radio pristojbe veće za priključak električne energije, o čemu se i u Hrvatskoj raspravljalo prilikom donošenja zakona.

U malom broju europskih država se ne plaća posebna TV i radio pristojba, ali samo na prvi pogled, jer je ista vezana uz neki dugi državni porez i predstavlja kao i u Hrvatskoj sredstva državne potpore koja se koriste sukladno pravilima o državnim potporama za javne radiodifuzijske usluge.

Razvidno je da se radio i TV pristojba se plaća u svim državama, kao svojevrsni porez na elektronički signal, a u Hrvatskoj je postavlja pitanje nije li ZAMP i HRT pristojba zapravo dvostruko oporezivanje istog proizvoda tj. mogućnosti prijama elektroničkog signala.

Iz navedenog je jasno da „pečaćenje televizora“ nije nužno i dokaz da potrošač ne prima radijski i TV signal.

Tako npr. današnji mobilni imaju daleko veće mogućnosti prijama radio i TV signala od većine radio i TV prijamnika.

Danas se de facto ne može kupiti automobil bez radio prijamnika.

Tajni kupac za zaštitu potrošača u procesu uvođenja eura

Euro je na vratima a s tim i mogući porast cijena proizvoda i usluga. Kako bi se ograničilo to neopravdano divljanje cijena, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja raspisalo je natječaj pod nazivom „Tajni kupac za zaštitu potrošača u procesu uvođenja eura u Republici Hrvatskoj“ s namjerom provođenja radnji koje su se u susjednim zemljama pokazale učinkovitima pri uvođenju eura.

Tako je pet udruga u kolovozu (jedna će s aktivnostima krenuti u rujnu) krenulo u provođenje projekta s naglaskom na pet glavnih zadataka:

1. Praćenje kretanja cijena roba i usluga; cijene će se pratiti samo u kunama u kolovozu a nakon nastupanja obveze iskazivanja dvojnog iskazivanja i u kunama i u eurima kako bi se lakše uočio eventualni porast
2. Praćenje dvojnog iskazivanja cijena; dvojno iskazivanje pratit će se sve do kraja provođenja projekta.
3. Praćenje ispravnog preračunavanja i zaokruživanja cijena; ispravno preračunavanje će se pratiti cijelo vrijeme provedbe projekta. Izvoditelj će odmah uočiti razliku u zaokruživanju i ispravnosti zaokruživanja cijena
4. Praćenje poštivanja etičkog kodeksa; izvršit će se provjera da li je trgovac pristupio Etičkom kodeksu. Ako je, vršit će se provjera pridržavanja kodeksa te se u aplikaciju unositi eventualne pritužbe ili pohvale trgovcu.
5. Informiranje potrošača putem telefona; tijekom provedbe projekta bit će na raspolaganju telefonske linije u svakoj od Udruga koje provode projekt sukladno rasporedu koji će biti objavljen na stranicama udruge. Za ROZP će to biti radnim danom 3 sata prema utvrđenom rasporedu te svake prve subote u mjesecu. Ukupno 62 sata u mjesecu. Svi potrošači moći će dobiti informacije vezane uz uvođenje eura, preračunavanje kune u euro i sl. pozivom na broj 095/536 98 02.

Cijena će se pratiti na namirnicama koje upotrebljavamo u svakodnevnom životu poput brašna, soli, kave, voća, povrća, mesa, mliječnih proizvoda, gaziranim i negaziranim te alkoholnim i bezalkoholnim pićima, grickalicama, na sredstvima za pranje i čišćenje kao i na uslugama poput servirane hrane u restoranima, kozmetičke usluge, usluge frizera, banaka, kao i proizvodi namijenjeni zdravlju.

Svi naši ciljevi su usmjereni ka tome da potrošač ne bude u nepovoljnijem položaju nego što bi to bio bez uvođenja eura.

ROZP će provoditi projekt na području Varaždinske županije, Sisačko moslavačke županije, Požeško-slavonske županije i Karlovačke županije dok će naše članice Društvo potrošača Međimurja iz Selnice i Centar za edukaciju i informiranje potrošača iz Bilja projekt provoditi u Međimurskoj županiji, Koprivničko-križevačkoj županiji, Zagrebačkoj županiji, Varaždinskoj županiji (različita prodajna i uslužna mjesta od onih koje obuhvaća ROZP), Osječko-baranjskoj županiji, Vukovarsko-srijemskoj županiji i Brodsko-posavskoj županiji.

Čestitamo svim udrugama koje učestvuju u provedbi projekta, te svima želimo puno uspjeha u radu!

Cijena plina – lijeva ne zna što radi desna

Javnost je budnim oko pratila najave Vlade RH i mjera za ublažavanje rasta cijena energenata. Na svojoj sjednici održanoj dana 9. ožujka 2022. godine donijela je *Odluku o subvencioniranju dijela krajnje cijene opskrbe plinom za krajnje kupce kategorije kućanstvo te krajnje kupce koji nisu kućanstvo s godišnjom potrošnjom plina do 10 GWh.*

U Odluci se između ostalih navodi i točka V. : "*Opskrbljivači plinom dužni su na mjesečnoj razini krajnjim kupcima ispostavljeti račune za isporučeni plin na način da im se neto osnovica na računu umanjuje za iznos subvencije pri čemu iznos subvencije mora biti jasno iskazan.*";

kao i točki II. koja kaže: "Krajnja cijena opskrbe plinom za krajnje kupce iz kategorije kućanstvo subvencionira se u iznosu od 0,10 kn/kWh bez PDV-a." Temeljem ove Odluke, Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA) je izradila obrazloženje i detaljan obračun nove cijene plina za javnu uslugu uz navedenu subvenciju i smanjenje poreza na 5 % te ju objavila 11. ožujka 2022. na svojim mrežnim stranicama pod nazivom *Obavijesti krajnjim kupcima plina*

Od 1. travnja potrošačima su počeli stizati računi opskrbljivača na kojima je suprotno ovom obračunu HERA-e obračuna porez na subvencionirani dio od 0,10 kn. Na računima je jasno vidljivo da je prvo obračunat porez od 5 % na krajnju cijenu plina, a teka potom oduzeta subvencija od 0,10 kn/kWh (bez poreza). Dakle, potrošači su ovim obračunom platili i porez na subvencionirani dio cijene plina. Primjerice, ovaj porez na subvencionirani dio cijene na mjesečnom računu plina potrošnje oko 200 kWh iznosi oko 10 kn (primjer za krajnju cijenu plina od 0,45758 kn/kWh), što u zimskim mjesecima i kod veće potrošnje plina može iznositi proporcionalno više.

Zbog neusuglašenog obračuna mjera Vlade prema Obavijesti HERA-e i primljenih mjesečnih računa, Udruga za zaštitu potrošača Kutina (UZP Kutina) uputila je upit opskrbljivaču, HERA-i i Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja (MINGOR), tražeći odgovor i obrazloženje različite primjene obračuna mjera Vlade. Nakon tri mjeseca dopisivanja i upornog traženja obrazloženja, UZP Kutina je dobila odgovore svih navedenih institucija. HERA se obrazlažući svoj obračun pozvala na točku V. Odluke Vlade, dok je MINGOR ovaj obračun pobio obrazloženjem iste te točke: "*Zakon o porezu na dodanu vrijednost ne prepoznaje pojam "neto osnovice" u smislu osnovice za obračun poreza na dodanu vrijednost ... spomenuti članak V. Odluke ne može biti korišten u formuli obračuna poreza na dodanu vrijednost, odnosno člankom V. ili cijelom odlukom nije moguće derogirati Zakon o porezu na dodanu vrijednost.*"

Dakle, obračun koji je javno objavila HERA, državna agencija, i najavila *smanjenje krajnje cijene plina za 0,10 kn/kWh* nije točan, jer potrošači plaćaju porez od 5 % na punu krajnju cijenu plina u koji se nalazi i onaj subvencionirani dio. Stoga je sasvim pogrešno u javnosti prenositi poruku kako *Vlada subvencionira cijenu plina za 0,10 kn/kWh* već bi trebalo jasno poručiti javnosti da je to *subvencija na ukupan iznos računa od 0,10 kn po potrošenim kWh*, pri čemu građani plaćaju porez na taj subvencionirani dio. Drugim riječima, Vlada mjerama umanjuje redovan ukupan iznos računa s porezom od 5 % za 0,10 kn po svakom potrošenom kWh, a ne po krajnjoj cijeni plina za kWh.

UZP Kutina upozorava: „Neka institucije rade svoj posao!“ Možemo li u to vjerovati nakon ovoga? A naši građani žive u neznanju i plaćaju šutke račune, vjerujući institucijama i misleći kako nemaju pravo preispitivati njihove javne obavijesti i odluke. To ne bi trebao biti obrazac ponašanja državnih institucija, osobito onih koje u svom djelokrugu imaju i cilj zaštite prava potrošača

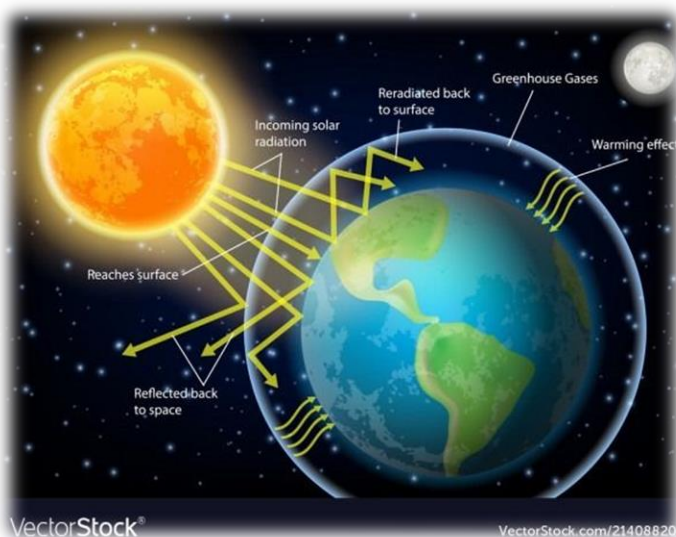
Tonirana krema s UV zaštitom ili puder?

Tijekom vrućih ljetnih mjeseci potrebno je posebno zaštititi kožu lica od štetnih UV zračenja kako bi se izbjegle štetne posljedice. No, osim štetnih UV zraka prisutni su i drugi čimbenici koji utječu na odabir kozmetičkog proizvoda za lice poput povećanog znojenja i masne kože. Što onda izabrati tijekom ljetnih mjeseci za postojani make-up look? Toniranu kremu ili puder?

Beauty dvojba koja se često javlja kod ova dva proizvoda leži također i u odgovoru na pitanje koji od njih je djelotvorniji u svojoj ulozi prekrivanja, koji je od njih postojaniji kroz dan, ali i zdraviji za našu kožu.

Tonirane kreme s UV zaštitom sve su popularniji beauty proizvod zbog njihove laganije formule koja smanjuje osjećaj težine na licu. Toniranom kremom može se postići prirodan make-up te im je također jednostavnija i upotreba. Navedena krema je potencijalna zamjena za tvoj omiljeni puder jer omogućava ujednačen ten, hidrataciju, SPF zaštitu kože. Većina krema varira na skali od tankog i površinskog prekrivanja pa sve do značajnijeg prekrivanja, dok neke kreme također imaju visoki SPF faktor. Jednostavne su za korištenje i ne ulaze u pore poput pudera, no nedostatak je što ne postoje prevelike varijacije što se tiče nijansi.

No ukoliko želiš imati ujednačen ten lica i odličnu bazu za šminkanje, tvoj izbor će ipak biti puder. Osim što je dugotrajan, ima mat finish, ali također lako možeš pronaći tubice prilagođene različitim tipovima kože.

Oba proizvoda imaju svoje prednosti te upravo zato jedno nije bolje od drugoga. Jednostavno koristi proizvod koji odabereš s obzirom na tvoje planove kroz dan i konačan izgled koji želiš postići. Iskoristi prednosti oba make-up proizvoda na pravi način!

Ultraljubičasto zračenje, ultraljubičasta svjetlost ili ultravioletno zračenje (oznaka UV prema eng. ultraviolet) je elektromagnetsko zračenje valnih duljina od približno 10 do 400 nanometara, to jest između rendgenskoga zračenja i ljubičastoga dijela vidljive svjetlosti, i energiji fotona od 3 eV do 124 eV. Većina kemijskih tvari jako apsorbira ultraljubičasto zračenje.

Tako se spektar Sunca promatran s površine Zemlje naglo prekida na valnim duljinama kraćima od 290 nm, jer zračenje ispod 290 nm apsorbira ozon u atmosferi (u spektru Sunčeva zračenja na ultraljubičasto zračenje otpada samo 10% energije). Ultraljubičasto zračenje se može dobiti s pomoću umjetnih izvora, na primjer električnoga luka, najčešće živina luka.

Ultraljubičasto zračenje djeluje snažno na kožu i potkožno tkivo; među ostalim ono ubrzava stvaranje pigmenta (koža potamni), a djelujući na ergosterol proizvodi vitamin D. Primjenjuje se u liječenju nekih kožnih bolesti, za sprječavanje rahitisa kod djece i tako dalje. Snažan je izvor ultraljubičastoga zračenja Sunce (helioterapija). Stalna izloženost Sunčevu ultraljubičastomu zračenju (na primjer u mornara, poljskih radnika) postupno otvrdnjuje kožu, uzrokuje njezino ubrzano starenje i često različite bolesti, uključujući i rak kože.

KRUH OD BANANE

SASTOJCI

- 4 zrele banane (jako zrele one koje obično više nitko ne želi jesti jer su već malo pocrnile)
 - 4 jaja
 - 40g kokosovog maslaca (može i obični maslac)
 - 70g kokosovog brašna + 2 žlice heljedinog brašna (može i glatko obično brašno)
 - 1 žličica praška za pecivo
 - 1 žličica ekstrakta vanilije
 - 70g tamne čokolade
 - bademi, lješnjaci i sl. po želji za posuti po vrhu kolača
- ❖ Heljdino brašno je proizvoljno jer sadrži vlakna i minerale no umjesto njega možete staviti mljevene bademe ili sl.
- ❖ Kolač na kraju kad je pečen možete prelići otopljenom čokolodom i posipati listićima badema ili mljevenim lješnjacima ili ga samo posuti mljevenim šećerom. Završna dekoracija ovisi o željama pojedinaca.

POSTUPAK:

- zgnječiti banane i nasjeckati čokoladu (možete dodati i suho voće ili nasjeckane orahe)
- razmutiti jaja sa ekstraktom vanilije i kokosovim maslacem
- izmiješati zgnječene banane sa jajima (izmiješanim sa maslacem i ekstraktom vanilije)
- u drugoj posudi izmiješati brašno i prašak za pecivo
- sve skupa izmiješati (suhe i mokre sastojke)
- uliti u namašćeni kalup ili staviti u kalup papir za pečenje tada nije potrebno namastiti kalup i peći 40-50 minuta na 180 stupnjeva

Kruh se može peći u duguljastom kalupu ili u kalupu za kuglof.

U slast!

Razvojna organizacija je autor i nositelj provedbe projektne aktivnosti „Potrošački vjesnik!“ iz projekta „TROŠILICA INFO“. Sve aktivnosti možete pratiti na mrežnim stranicama www.trosilica.info, gdje možete naručiti BESPLATNI e-newsletter.

**POTROŠAČKI VJESNIK SUFINANCIRA
MEĐIMURSKA ŽUPANIJA**

ROZP

Riječ urednice

Poštovani,

pokažite „Potrošački vjesnik“ rođacima, prijateljima, poznanicima, prokomentirajte sadržaj uz jutarnju kavu ili večernji čaj, možda saznate nešto novo ili korisno. Podržite naš rad pretplatom na vjesnik koja se može izvršiti preko e-mail adrese: vjesnik@rozp.hr, možete nam uputiti i pitanja ili teme koje bi u narednim brojevima željeli čitati a mi ćemo se potruditi da sadržaj iz broja u broj bude kvalitetniji i obuhvatniji.

Samo informirani potrošač je zaštićeni potrošač!

Gordana Lukić

E-bilten izdanje 3/2022/21

REGIONALNA ORGANIZACIJA ZAŠTITE POTROŠAČA

OIB: 31280086950

Trg svetog Marka 2, 40324 Selnica

žiro račun: **IBAN:** HR11 2340 0091 1111 7160 0

web: www.rozp.hr,

e-mail: rozp@rozp.hr, mob: 095/398 23 55

